Pasaulio lietuvių sporto konferenciją ir garbingą misiją Kaune prisimenant

Pirmą kartą Lietuvos istorijoje 2016 m. gegužės 20 d. Kaune vykusią mokslinę konferenciją ,,Pasaulio lietuvių sporto istorija ir ateities vizija“ rengė Pasaulio lietuvių sporto asociacija, Lietuvos sporto universitetas ir Lietuvos olimpinė akademija drauge su Šiaurės Amerikos lietuvių fizinio auklėjimo ir sporto sąjunga (ŠALFASS).

Su vienu šios konferencijos organizatorių ir pranešėjų, didžiausios už Lietuvos ribų lietuviškos sporto mėgėjų sąjungos ŠALFASS pirmininku **Laurynu R. Misevičiumi** kalbėjosi PLB Viešųjų ryšių komisijos pirmininkė **Dalia Shilas**.

Kaip kilo mintis surengti tokią konferenciją ir kodėl Kaune?

Pasaulio lietuvių sporto asociacija bene pirmoji atkreipė dėmesį, kad lietuviška išeivija sudėjo fundamentalius sporto vystymosi pagrindus Pirmosios Lietuvos Respublikos laikotarpiu, atidavė daug fizinių bei dvasinių jėgų ir tikėjo, kad sportinė veikla sutelkia visuomenę ir skiepija meilę Lietuvai. Sportas ugdo išeivijos dvasines jėgas, skatina tarpusavio draugystę, bendradarbiavimą, jaunimo auklėjimą, savigarbos supratimą bei lietuvybės palaikymą. Deja, dabartinėje Lietuvoje apie išeivijos sporto pasiekimus žinoma labai nedaug, spaudoje tokios medžiagos mažai ir mokyklose kažin ar tai dėstoma. Kaune yra vienintelis mūsų šalyje tikras Sporto mokslų universitetas, Laikinojoje sostinėje prasidėjo didžiojo lietuviško sporto istorija, čia Amerikos lietuviais sustiprinta vyrų krepšinio rinktinė 1939 m. antrą sykį paeiliui tapo Europos čempione – išvardijau vos keletą priežasčių, kodėl būtent mieste ties Nemuno ir Neries santaka įvyko pirmoji

konferencija „Pasaulio lietuvių sporto istorija ir ateities vizija“, tačiau jų yra daugiau. Taip pat kitą vasarą Kaunas organizuos X jubiliejines Pasaulio lietuvių sporto žaidynes, jų metu rengsime antrą konferenciją.

Kas jums labiausiai įsiminė konferencijoje?

Konferencijoje pirmą kartą buvo skaitomi pranešimai apie kai kurias lietuvių išeivijos sportines organizacijas, jų darbuotojus, sportininkus, teisėjus, sporto žurnalistus ir šios srities visuomenininkus, kurie dėl įvairių priežasčių dar nėra įtraukti į Lietuvos valstybės sporto istoriją, pažymėti ar įvertinti klaidingai. Kaip pavyzdį galiu pateikti surinktą informaciją iš Kūno kultūros ir sporto departamento prieš keletą metų parengtos Lietuvos sporto enciklopedijos (beje, prieinamos visiems internete adresu www.lse.lt) – iš kelių tūkstančių dviejuose leidinio tomuose aprašytų mūsų šalies sporto judėjimui nusipelniusių asmenų bei organizacijų vos 30 atstovauja išeivijai. Dėl didelio klausytojų aktyvumo, garbės svečių dalyvavimo bei apdovanojimų susidarius „ceitnotui“, konferencijoje ne viską suspėjome išklausyti, keli prelegentai buvo perkelti kitiems metams, taigi jau dabar organizacinis komitetas brėžia 2017 m. vidurvasario antrosios PLSA konferencijos programos gaires. Norėtųsi, kad joje dalyvautų ir savo unikaliomis istorijomis pasidalytų daug daugiau šiuo metu ne Lietuvoje gyvenančių mūsų sportui neabejingų tautiečių.

Pasakysiu atvirai, įsimintini buvo kone visi pranešimai. Labai sujaudino autentiški Lietuvos tautinės olimpiados kadrai, užfiksuoti dar 1938 m. taip pat Kaune, ši filmuota medžiaga buvo doc. dr. A. Poviliūno pranešimo dalis, o būtent 1938-ieji laikomi Pasaulio lietuvių sporto žaidynių istorijos pradžia. Lietuvos sporto muziejaus vadovas Pranas Majauskas rodė 1939 metų istorinio mūsų šalies Europos vyrų krepšinio čempionato nugalėtojų pagerbimo ceremonijos Kauno sporto halėje fragmentus 1989-aisiais, kada buvo minimas šio triumfo 50-metis –tuo metu savo gimtajame mieste vykusias iškilmes mačiau ir aš pats. Buvau nustebintas ir lietuvių kultūristų pasiekimų, nors ir anksčiau teko girdėti apie kai kuriuos prof. Ramučio Kairaičio ir Arūno Petraičio paminėtus sportininkus, bet negalvojau, kad tiek daug kūno rengybos sporto įžymybių turime Lietuvoje ir už jos ribų.

Konferencijoje skaitėte pranešimą „ŠALFASS ištakos, istorija ir dabartis“. Jau beveik dešimtmetį esate Sąjungos vadovas. Kokia ŠALFASS įtaka sportiniam judėjimui ir kokie ateities planai?

Nors ŠALFASS ištakos siekia pokario Vokietiją, tiek Lietuvoje, tiek ir kitur Europoje apie mūsų organizaciją yra palyginti labai nedaug informacijos – spaudoje emigrantai neretai piešiami itin negatyviomis spalvomis, todėl visų mūsų pareiga yra tiek lietuviams, tiek kitataučiams įrodyti, kad išeivijoje kuriama unikali „kitos“ Lietuvos sporto istorija, mes esame dar bent milijonas tos pačios tautos vaikų, kuriems likimas nulėmė kurį laiką arba visą gyvenimą gyventi už savo etninės Tėvynės ribų, tačiau tai nereiškia, kad nebepriklausome, kaip dabar madinga sakyti, globaliai Lietuvai. ŠALFASS turi didelę įtaką užjūrio lietuvių sportiniam judėjimui, o sportas šiais laikais bene vienintelis būdas, neskaitant lituanistinių mokyklų ir tautinių dainų bei šokių būrelių, pritraukti jau už Atlanto gimusius lietuvaičius ir iš dalies nutautėjusius mūsų kartos emigrantus, kuriems, švelniai tariant, lietuvybė toli gražu nėra pirmoje vietoje. Lietuvoje retas buvo girdėję apie tokių organizacijų kaip ŠALFASS beveik septynių dešimtmečių veiklą, kurią vykdo vien tik savanoriai! Užtat aš esu labai dėkingas Pasaulio lietuvių sporto asociacijos vadovams dr. Artūrui Poviliūnui ir Valentinui Aleksai, pakvietusiems mane į šią konferenciją, po kurios apie ŠALFĄ daugiau sužinojo dešimtys, gal net šimtai mūsų tautiečių gimtinėje, užmezgėme ryšius su Lietuvos sporto universitetu, Olimpine akademija, Edukologijos universitetu – dalysimės informacija, Kaune kitąmet kartu organizuosime antrąją Pasaulio lietuvių mokslinę konferenciją... Jau nuveikti dideli darbai, o dar didesnių imsimės artimiausioje ateityje.

Pirmas žingsnis jau žengtas, suorganizavome pasaulinio lygio mokslinę sporto konferenciją, patvirtinome kitų metų jubiliejinių Pasaulio lietuvių sporto žaidynių datas, dabar prasidės nuoseklus darbas, buriant kuo daugiau dalyvių iš įvairių mūsų planetos kampelių. 2017 m. vidurvasarį mano gimtajame Kaune laukiama iki 3 tūkstančių sporto mėgėjų. Ateityje norėtųsi, kad mūsų visuomeninė lietuviška veikla būtų vieningesnė – deja, nepavykus suderinti posėdžių grafiko, LR Seimo ir PLB komisijos nariai negalėjo atvykti į Kauną ir dalyvauti mūsų konferencijoje.

Laurynas R. Misevičius su Prezidentu V. Adamkumi ir profesoriumi V. Landsbergiu, kuriems buvo suteikti Pasaulio lietuvių sporto asociacijos Garbės nario vardai. Sauliaus Strazdo (Lietuvos olimpinė akademija) nuotrauka

Konferencijoje patyrėte malonių staigmenų.

Konferencijos metu Prezidentui V. Adamkui ir profesoriui V. Landsbergiui suteikti Pasaulio lietuvių sporto asociacijos Garbės nario vardai. Man teko didžiulė garbė su abiem PLSA Garbės nariais sėdėti pirmoje eilėje, betarpiškai diskutuoti apie išeivijos sportininkų įtaką Lietuvai, papasakoti J. E. Prezidentui Valdui Adamkui, beje, praėjusio amžiaus devintajame dešimtmetyje net dvi kadencijas buvusiam ŠALFASS pirmininku, kuo gyvename dabar – visa tai iki šiol gyva atmintyje, lyg būtų įvykę vakar. O didžiausia staigmena buvo susilaukti Kauno miesto burmistro Jono Vileišio žalvarinio medalio – mus, kelis konferencijos organizatorius, garbingiausiu apdovanojimu įvertino dabartinis meras Visvaldas Matijošaitis.

Kauno miesto vicemeras Vasilijus Popovas (dešinėje) Laurynui R. Misevičiui įteikia Padėkos raštą bei žalvarinį Kauno miesto burmistro Jono Vileišio medalį "už miesto įvaizdžio stiprinimą ir indėlį į Kauno kultūrinį gyvenimą". Sauliaus Strazdo (Lietuvos olimpinė akademija) nuotrauka

Nesijaučiu nusipelnęs tokios pagarbos, bet šį apdovanojimą priėmiau kaip ŠALFASS ilgametės veiklos ir mūsų visų – užjūrio lietuvių – nenuilstamo, ištisus dešimtmečius trukusio visuomeninio darbo sporto srityje įvertinimą. Nepaisant didžiulės garbės, šis medalis dar labiau įpareigoja ateičiai, jį laikau savotišku avansu už tai, kas dar turės būti padaryta.

Ši kelionė į Lietuvą jums buvo itin svarbi. Kaune atidengta memorialinė lenta pagerbti jūsų senelius.

Šįsyk dėl įsipareigojimų Portlande (Oregono valst.) likusiai šeimynai (su JAV Lietuvių Bendruomenės Vakarų apygardos pirmininke Ingrida auginame vos 14 mėn. Sabonį Roką ir aštuonmetę Gabrielę) viešnagė Lietuvoje buvo trumpa, todėl neišėjo apsilankyti nė vienoje „Maximoje" ar „Iki", nebuvo laiko ir pajūriui, bet teko garbinga misija dalyvauti savo senelių – Kauno lėlių teatro įkūrėjų – Valerijos

ir Stanislovo Ratkevičių atminimui skirtos memorialinės lentos atidengimo ceremonijoje prie savo gimtojo namo.

Kaune, ant Laisvės al. namo Nr. 98, atidengiama memorialinė lenta pagerbti Lauryno R. Misevičiaus senelius Valeriją ir Stanislovą Ratkevičius. Kauno lėlių teatro archyvo nuotraukoje L.R.Misevičius su mama Joana Ratkevičiūte-Misevičiene (viduryje) ir teatro direktoriumi Sigitu Klibavičiumi (dešinėje)

Renginio dalyviai. Kauno lėlių teatro archyvo nuotrauka

Gegužės 18-ąją oficialiai minimo dabartinio Valstybinio lėlių teatro gimtadienio proga Kauno miesto savivaldybė nusprendė pagerbti Valeriją ir Stanislovą Ratkevičius atidengiant memorialinę lentą ant sienos to paties namo, kuriame užaugau ir aš. Senelių daugiau kaip prieš pusšimtį metų pradėta sekti vaikystės pasaka turi gražią pradžią, bet, tikėsimės, niekada neturės pabaigos –tuo rūpinasi ilgametis Kauno „lėliukų“ direktorius Sigitas Klibavičius. Su juo suderinome ir kitų metų gegužę vyksiančių gastrolių po Jungtinių Valstijų lietuvių bendruomenes datas. Teatras ketina parodyti du spektaklius. Legendiniame praėjusio amžiaus aštuntajame dešimtmetyje Valstybinio lėlių teatro gastrolės Pietų Amerikoje aukso raidėmis įrašytos į visos Lietuvos, netgi sakyčiau Europos, lėlininkų metraštį. Ko gero, atėjo metas kauniečiams lėlininkams „užkariauti“ ir Šiaurės Ameriką – buvau tai pažadėjęs dar seneliui gyvam esant, taigi nevalia pažado netesėti. O tada galvosime apie tolimąją Australiją, galbūt Aziją – juk lietuvių dabar visur gausu.

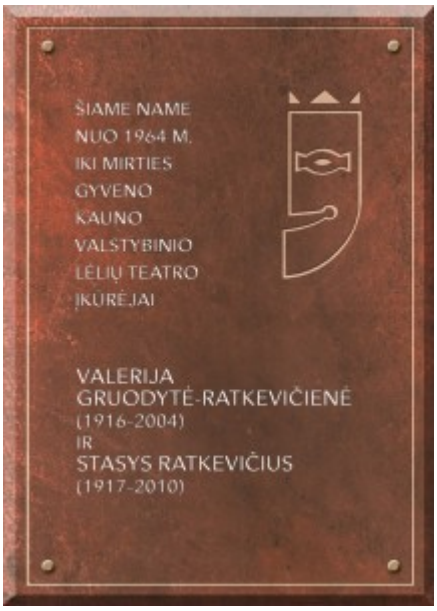

Memorialinės lentos Valerijai ir Stasiui Ratkevičiams atidarymo iškilmėse gegužės 18-ąją dalyvavo ir jauniausieji Kauno gyventojai, būtent jiems Lėlių teatro įkūrejai ir paskyrė savo kūrybinį palikimą. Kauno lėlių teatro archyvo nuotrauka

www.pasauliolietuvis.lt

Mielai pasidalysime svetainėje ir žurnale skelbiamais tekstais ir nuotraukomis, tik prašome nurodyti informacijos šaltinį ir autorius.

SPAUDOS, RADIJO IR TELEVIZIJOS RĖMIMO FONDAS